

Załącznik
do Uchwały Nr XXIV/219/13
Rady Miasta Działdowo
z dnia 28 marca 2013r.

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Miasto Działdowo na latach 2013-2015

Działdowo, 2013 r.

Wstęp

Dnia 1 stycznia 2012 roku weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887 ze zm.), wprowadzająca reformę systemu opieki nad dzieckiem i rodziną. Ustawa wyłącza z systemu pomocy społecznej zadania z zakresu wspierania rodziny i organizowania pomocy dzieciom pozbawionym właściwej opieki w środowisku rodzinnym i zwiększa finansową odpowiedzialność gmin za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej. Preambuła ustawy wskazuje, iż nadrzędnymi celami ustawy było dobro dziecka wymagającego szczególnej ochrony i pomocy osób dorosłych, środowiska rodzinnego i troski o harmonijny rozwój, dobro rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju dzieci oraz skuteczna pomoc dla rodzin przeżywających trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci poprzez zorganizowanie zintegrowanego lokalnego systemu ochrony dzieci przy współpracy osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. Obowiązek realizacji wsparcia rodziny, rozumianego jako planowe działania na rzecz rodziny przeżywającej trudności w realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczej w zakresie ustalonym ustawą spoczywa na jednostkach organizacyjnych samorządu terytorialnego wykonujących zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej lub podmiocie, któremu gmina zleciła realizację zadania.

Ustawa nałożyła na gminy obowiązek opracowania i realizacji 3- letniego gminnego programu wspierania rodziny. Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się zatem będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie również w sytuacjach, gdy dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną. Ma to na celu pomoc w odzyskaniu przez rodziców funkcji opiekuńczych i umożliwienie dziecku powrotu do środowiska rodzinnego. Wsparcie rodziny ma zatem charakter profilaktyczny i przyjmuje zasadę wczesnej interwencji. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowaniem. System wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, ma na celu przywrócenie im zdolności do wypełniania tych ról, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Natomiast praca z rodziną biologiczną w przypadku, gdy zaistniała konieczność umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, ma na celu jak najszybszy powrót dziecka do rodziny.

Rodzina jako pierwsze i podstawowe środowisko wychowawcze wpływa na osobowość człowieka, jego życie i rozwój. Ma ona zasadnicze znaczenie dla kształtowania ogólnej postawy życiowej dziecka oraz jego zdrowia psychicznego. Jest miejscem, w którym dziecko doświadcza swoich pierwszych kontaktów z otoczeniem, zaczyna poznawać i rozumieć wartości społeczne. Na ich podstawie będzie budować swój własny system norm i zachowań. Rodzina powinna zapewnić bezpieczeństwo emocjonalne dziecku. Oddziałując (w sposób świadomy i nieświadomy) na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie. Nie ulega wątpliwości, że rodzina stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko rozwojowe dzięki możliwości otoczenia go indywidualną opieką i zaspokojenia jego potrzeb. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają

działań interdyscyplinarnych, kompleksowych rozwiązań. Wśród czynników, które składają się na dezintegrację rodziny, wymienić należy: niski poziom kulturalny, intelektualny oraz moralny dorosłych, niezaradność życiową członków rodziny, brak stabilizacji zawodowej i materialnej, niewydolność wychowawczą rodziców i zaniechanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, przemoc w rodzinie a także uzależnienia jednego lub obojga rodziców. Dezorganizacja rodziny powoduje, że staje się ona niewydolna wychowawczo. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów szkolnych, pracowników służby zdrowia, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań w oparciu o sprecyzowany plan działania. Praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Ponadto, praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, kompetentną i obiektywną. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo - wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie.

Działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny wskazane są zarówno ze względów społecznych, jak i ekonomicznych, gdyż służą obniżeniu kosztów gminy związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Ustawa wprowadziła obowiązek partycypowania gmin w kosztach utrzymania dziecka związanych z umieszczeniem w rodzinie zastępczej lub placówkach opieki całodobowej (zarówno opiekuńczo – wychowawczych, jak i placówkach opiekuńczo - terapeutycznych prowadzonych na szczeblu wojewódzkim), od 10 % w pierwszym roku pobytu do 50 % w trzecim i kolejnych latach jego pobytu w pieczy zastępczej. Prowadzenie profilaktycznych działań wspierających dziecko w rodzinie jest zatem formą pomocy tańszą i bardziej skuteczną.

I. Adresaci programu

Adresatami niniejszego programu są rodziny przeżywające trudności w sferze opiekuńczo - wychowawczej, w których wychowują się dzieci oraz rodziny, w których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej.

Wszystkie dzieci wymagają ochrony ich praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dysfunkcje rodziny, spowodowane w głównej mierze uzależnieniami, przyczyniają się do powstawania znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w tych rodzinach. Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi między innymi do niepowodzeń szkolnych oraz izolacji społecznej.

Rodzina, jako naturalne środowisko rozwoju dziecka, przeżywając trudności w opiece i wychowywaniu dzieci, wymaga wsparcia dla dobra nie tylko dzieci, ale też wszystkich jej członków. Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodzin jest też największym zyskiem dla społeczności lokalnej.

II. Sytuacja rodzin korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Działdowie

W oparciu o dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Działdowie uznać należy, że wsparcie przywołanych grup stanowi priorytetowe zadanie pomocy społecznej realizowane przez gminę. Wykaz powodów przyznania świadczeń z pomocy społecznej daje obraz potrzeb mieszkańców Gminy Miasto Działdowo.

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba osób w rodzinie
Ubóstwo	763
Sieroctwo	1
Bezdomność	19
Potrzeby ochrony macierzyństwa	207
W tym : wielodzietność	146
Bezrobocie	1120
Niepełnosprawność	462
Długotrwała lub ciężka choroba	411
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	330
W tym: rodziny niepełne	278
Rodziny wielodzietne	72
Przemoc w rodzinie	129
Alkoholizm	132
Narkomania	13
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	17
Trudności w integracji osób które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0
Zdarzenie losowe	2
Sytuacja kryzysowa	5

III. Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej z Gminy Miasto Działdowo

Gdy dochodzi do sytuacji, w której rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub władza ta została ograniczona, sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej i umieszczeniu poza rodziną biologiczną. Sytuacja w Gminie Miasto Działdowo przedstawia się następująco :

	2011 rok		2012 rok	
	dzieci umieszczone	dzieci przebywające	dzieci umieszczone	dzieci przebywające
Łączna liczba dzieci w rodzinach zastępczych z miasta Działdowo	5	34	2	31
Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo wychowawczych z miasta Działdowo	1	16	6	22
Liczba rodzin zastępczych w Gminie Miasto Działdowo	28		30	

IV. Zasoby instytucjonalne w obszarze wspierania rodziny na terenie Gminy Miasto Działdowo

Instytucje i organizacje zajmujące się pracą na rzecz rodzin oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Działdowie
2. Urząd Miasta Działdowo
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
4. Świetlice szkolne
5. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna
6. Miejski Dom Kultury w Działdowie
7. Placówki oświatowe
8. Policja
9. Organizacje pozarządowe (PCK, Caritas)
10. Grupy samopomocowe
11. Kościół Katolicki
12. Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia

V. Analiza SWOT systemu wsparcia rodziny na terenie Gminy Miasto Działdowo

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym 2. działalność instytucji pracujących na rzecz rodzin 3. działalność organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin 4. zaangażowanie instytucji i organizacji 5. dobrze wykształcona kadra 6. otwartość na współpracę 	<ol style="list-style-type: none"> 1. uboga infrastruktura społeczna – niewiele instytucji pomocowych i organizacji pozarządowych 2. brak propozycji usług społecznych dla dorosłych osób niepełnosprawnych 3. niewystarczająca oferta socjalna dla rodzin 4. brak wczesnej diagnostyki 5. brak koordynacji i współpracy między instytucjami i organizacjami pozarządowymi 6. brak procedur i narzędzi do współpracy 7. mały dostęp do informacji
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. stworzenie zespołu ds. wspierania rodzin 2. regulacje prawne bardziej przyjazne rodzinie 3. możliwości współpracy z organizacjami 4. możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych 	<ol style="list-style-type: none"> 1. zła sytuacja finansowa 2. coraz bardziej skomplikowane problemy rodzin 3. większa skala zjawisk niepożądanych 4. niepodjęcie działań zmierzających do wdrażania programu

VI. Cel główny, szczegółowe, działania i przewidywane rezultaty

Cel główny programu :

Celem głównym Programu jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji, a zwłaszcza z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci, jak i również edukacja środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny.

Cele szczegółowe :

1. Poprawa jakości opieki i wychowania przez rodziców biologicznych.

Działania :

- 1) Objęcie rodzin z dysfunkcją opiekuńczo – wychowawczą konsultacjami i specjalistycznym poradnictwem.
- 2) Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami przeżywającymi trudności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.
- 3) Opracowywanie i wdrażanie programów profilaktycznych i psychoedukacyjnych dla rodzin z dziećmi.
- 4) Kształtowanie u rodziców właściwych postaw i wzorców rodzicielskich
- 5) Podjęcie prób pozyskania rodzin wspierających.

Przewidywane efekty :

1. Podniesienie świadomości w zakresie funkcjonowania rodziny.
2. Wzrost kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodzin.
3. Zapobieganie dezintegracji rodzin i umieszczaniu dzieci w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo wychowawczych.
4. Utworzenie rodzin wspierających.

2. Zapewnienie szczególnej ochrony dzieciom w rodzinach zagrożonych

Działania :

- 1) Zapewnienie specjalistycznego wsparcia dla rodzin zagrożonych kryzysem i przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze (z ukierunkowaniem na szkoły, zatrudnienie asystentów rodzin) .
- 2) Wsparcie rodzin zagrożonych przez interdyscyplinarne zespoły specjalistów.
- 3) Zapewnienie miejsc w placówkach wsparcia dziennego.
- 4) Objęcie dzieci indywidualną terapią psychologiczno-pedagogiczną.
- 5) Prowadzenie działań interwencyjnych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci.
- 6) Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Przewidywane efekty :

1. Zapewnienie rodzinom wsparcia poprzez pracę placówek wsparcia dziennego dostosowanych do potrzeb młodzieży i środowiska lokalnego.
2. Wzmocnienie roli opiekuńczej rodziny.
3. Zwiększenie wiedzy o rodzinach zagrożonych kryzysem i skuteczności udzielanej pomocy poprzez podejmowanie interdyscyplinarnych działań.

3. Powrót do środowiska rodzinnego dzieci z pieczy zastępczej

Działania :

- 1) Motywowanie rodziców do utrzymywania osobistych kontaktów z dziećmi.
- 2) Opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną.
- 3) Organizowanie treningów rodzicielskich.
- 4) Motywowanie rodzin do udziału w zajęciach grup wsparcia i grup samopomocowych.
- 5) Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin przez aktywne formy integracji społeczno – zawodowej.
- 6) Wsparcie rodzin biologicznych przez interdyscyplinarne zespoły specjalistów.
- 7) Utworzenie mieszkań chronionych na terenie Gminy Miasto Działdowo.

Przewidywane efekty :

1. Poprawa społecznego funkcjonowania rodzin.
2. Powrót dzieci z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.
3. Utworzenie dwóch mieszkań chronionych na terenie Gminy Miasto Działdowo.

4. Stworzenie warunków podnoszenia kompetencji osób i instytucji działających w obszarze wspierania rodziny

Działania :

- 1) Tworzenie możliwości i finansowanie szkoleń dla rodzin wspierających.
- 2) Tworzenie możliwości szkoleń asystentów rodziny.
- 3) Udział w konferencjach, szkolenia i spotkaniach warsztatowych z zakresu systemu wspierania rodziny i opieki nad dzieckiem.
- 4) Współpraca z sądem, instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 5) Szkolenia pracowników socjalnych na rzecz pracy z rodzinami z dziećmi.

Przewidywane efekty :

1. Zacieśnienie współpracy z sądem, instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny w obszarze realizacji zadań wynikających ze wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.
2. Udzielenie rodzinie kompleksowej pomocy poprzez prowadzenie interdyscyplinarnych działań.
3. Profesjonalizacja asystentów rodziny i pracowników socjalnych.
4. Wzmocnienie kompetencji osób tworzących rodziny wspierające.

VII. Realizacja działań i monitorowanie programu

Realizatorem działań zawartych w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2013-2015 jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Działdowie. Zadania będą prowadzone we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądem i organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także Kościołami i związkami wyznaniowymi i organizacjami społecznymi. Program stanowi uzupełnienie i doskonale wpisuje się w System Profilaktyki i Opieki Nad Dzieckiem i Rodziną Miasta Działdowo na lata 2008 – 2015 r., który został przyjęty Uchwałą Nr XVI/193/08 z dnia 8 lipca 2008 roku. Monitorowanie i ewaluacja odbywać się będą poprzez przedkładanie w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Gminy Miasta Działdowo sprawozdań z realizacji programu przez Burmistrza w oparciu o uzyskane dane od podmiotów uczestniczących w realizacji programu..

VIII. Finansowanie programu

Zadania ujęte w programie będą finansowane w oparciu o:

- a) środki budżetu miasta (gminy i powiatu).
- b) fundusze pozyskane w ramach resortowych programów osłonowych.
- c) środki własne organizacji pozarządowych i fundacji.
- d) inne środki pozabudżetowe.

Przewodniczący Rady
Marian ODACHOWSKI